29.9.2022

Talousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 41/2022 vp)

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Lainsäädännössä säädettäisiin tarkemmin tiettyjen tuotteiden ja palveluiden esteettömyydestä.

Sääntelyllä on olennaista merkitystä myös matkailu- ja ravintola-alan yrityksille. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa (*jäljempänä MaRa*) toteaa ehdotetusta sääntelystä seuraavaa:

1. Verkkokauppojen esteettömyydestä

Esteettömyysdirektiiviä sovelletaan 25.6.2025 jälkeen yritysten verkkokauppoihin lukuun ottamatta mikroyritysten verkkokauppoja. Verkkokaupan palvelut määritellään palveluksi, joka suoritetaan etäpalveluna, verkkosivustojen ja mobiilipohjaisten palvelujen välityksellä, sähköisessä muodossa ja kuluttajan omasta pyynnöstä kuluttajasopimuksen tekemiseksi.

Hallituksen esityksessä säädetään direktiivin perusteella, että verkkokaupan palvelulla tarkoitetaan digitaalista palvelua, jossa voidaan tehdä kuluttajansuojalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etämyyntisopimuksia.

Hallituksen esityksessä todetaan, että asiantuntijoiden arvioiden mukaan Suomessa toimii tällä hetkellä noin 30 000–35 000 aktiivista verkkokauppaa. **Arvioiden perusteella yli 90 % verkkokaupoista on pieniä verkkokauppoja, joille direktiivi oletettavasti aiheuttaisi kohtuutonta haittaa ja näin ollen ne eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan**. Mikroyritykset on rajattu esteettömyysdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Myös MaRan jäsenyrityksillä voi olla muiden myyntikanavien ja -tapojen lisäksi verkkokauppoja, joista kuluttaja voi ostaa kuluttajapalveluita tai lippuja niiden käyttämiseen. Esimerkiksi hotelli voi myydä majoituspalveluita omassa verkkokaupassaan tai hiihtokeskus, huvipuisto tai kylpylä voi myydä verkkokaupassa palvelun käyttämiseen oikeuttavia lipputuotteita.

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset ovat koronakriisin jäljiltä velkaisia ja kassat ovat tyhjiä. Toimialan palautuminen koronakriisistä kestää normaalioloissa 5–10 vuotta eikä toimialan yrityksillä ole mahdollisuutta käyttää varoja sellaisiin lain pakottamiin hankkeisiin, jotka eivät ole liiketaloudellisesti perusteltuja useisiin vuosiin. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja sen vaikutukset ovat heikentäneet myös matkailu- ja ravintola-alan näkymiä ja investointimahdollisuuksia. Toimiala ei kestä lainsäädännöstä tulevia uusia pakkovelvoitteita ja -kustannuksia

Kohtuutonta rasitetta koskevasta poikkeamisperusteesta

Yritysten verkkokauppojen muuttaminen esteettömyysdirektiivin vaatimusten mukaiseksi vaatisi kalliita teknisiä ja muita järjestelmätason muutoksia verkkokauppaan tai jopa uuden verkkokaupan rakentamista.

MaRa toteaa, että on erittäin tärkeää, että verkkokaupan esteettömyysvaatimuksista voi direktiiviin perustuen mikroyritysten lisäksi poiketa niissä tilanteissa, joissa siitä aiheutuisi yritykselle kohtuuton rasite. Kohtuutonta rasitetta koskevan poikkeamisperusteen soveltamisen tulee olla käytännössä mahdollista, jotta hallituksen esityksessäkin mainitut kohtuuttomat tilanteet estetään.

Hallituksen esityksen mukaan pykälän 2 momentin mukaisesti kohtuuttoman rasitteen arvioinnissa ja dokumentoinnissa olisi otettava huomioon 8 §:ssä säädetyn lisäksi esteettömyysdirektiivin liitteen VI mukaiset perusteet. Direktiivin liitteessä VI arviointiperusteet jakautuvat kolmeen pääluokkaan palveluntarjoajan osalta:

- esteettömyysvaatimusten noudattamisen kustannuksiin suhteessa palvelun tarjoamisesta talouden toimijoille aiheutuviin kokonaiskustannuksiin;

- palveluntarjoajan kustannus-hyötyarviot verrattuna arvioon vammaisille aiheutuvasta hyödystä ottaen huomioon tietyn palvelun käytön määrä ja käyttötiheys, sekä;

- esteettömyysvaatimusten noudattamisen nettokustannukset suhteessa palveluntarjoajan nettoliikevaihtoon.

MaRa katsoo, että kun kysymys on kustannus- ja hyötyarvioinnista, on annettava erityistä huomiota sille mikä merkitys yrityksen verkkokaupalla myyntikanavana on kulutushyödykkeen hankinnassa ja käyttämisessä.

Jos kuluttaja voi varata hotellihuoneen soittamalla hotellin vastaanottoon tai palvelunumeroon tai lähettämällä sähköpostia hotellin myyntipalvelulle, yhden myyntikanavan eli verkkokaupan kallis muutos tai uuden rakentaminen aiheuttaisi yritykselle kohtuutonta rasitetta suhteessa vammaisen siitä saatavaan hyötyyn. Vammainen henkilö saa kuitenkin vaivattomasti hankit-

tua paikan päällä kulutettavan palvelun (=majoituspalvelun) toista myyntikanavaa kuin verkkokauppaa käyttäen.

Myös kylpylän, hiihtokeskuksen tai huvipuiston verkkokaupassa voi olla myynnissä etukäteen ostettava pääsy-, laite- tai hissilippu, mutta sama lipputuote on myynnissä myös paikan päällä, kun palvelua tullaan käyttämään. Verkkokaupan muutostöistä aiheutuisi myös näissä tilanteissa suhteettoman suuret kustannukset suhteessa vammaiselle tulevaan hyötyyn.

On lisäksi huomioitava, että yllä kuvattuja paikan päällä kulutettavia palveluita verkkokaupassa myytäessä kuluttaja tulee joka tapauksessa yrityksen toimipisteeseen käyttämään palvelua toisin kuin "tavallisissa" verkkokaupoissa, joissa ostettu tuote toimitetaan verkkokauppa-asioinnin jälkeen kuluttajalle. Verkkokauppojen toimintojen erilaisuus on huomioitava myös kustannus- ja hyötyarvioinnissa.

Kohtuutonta rasitetta koskevassa arvioinnissa on otettava huomioon myös teknologian kehitys ja yleisesti tarjolla olevat avustavat teknologiat ja apuvälineet, joilla vammainen voi lukea ja käyttää verkkosivustoja, vaikka ne eivät olisi esteettömyysdirektiivin mukaisesti saavutettavia.

MaRa pyytää, että talousvaliokunta täydentää mietinnössään kohtuuttomaan rasitteeseen sisältyvää kustannus- ja hyötyarviota edellä todettu huomioiden.

Verkkokauppoja koskevasta siirtymäajasta

MaRa toteaa, että lakiehdotukseen sisältyy siirtymäaika verkkokauppojen osalta. Voimaantulosäännöksen mukaan eräiden digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta annetun lain 3 a luvun soveltamisalaan kuuluvista palveluista tehtyjä palvelusopimuksia, jotka on tehty ennen 28 päivää kesäkuuta 2025, voidaan jatkaa entisellään, kunnes niiden voimassaolo päättyy, mutta ei kuitenkaan pidempään kuin viisi vuotta mainitusta päivämäärästä.

MaRa toteaa, että voimaantulosäännöksen vaikutus käytännön toimintaan on epäselvä. MaRa katsoo, että jos verkkokaupan omaava yritys on tehnyt verkkokaupan teknisestä ja sisällöllisestä ylläpidosta palvelusopimuksen ennen 28.6.2025, verkkokauppaan ei tarvitse palvelusopimuksen ollessa edelleen voimassa tehdä esteettömyysdirektiiviin ja sen nojalla säädetyn lain vaatimia teknisiä ja muita muutoksia ennen kuin vasta kesällä 2030. Riittävän pitkä siirtymäaika pienentää yrityksille aiheutuvaa taloudellista rasitusta ja mahdollistaa sen, että muutokset tehdään, kun vanhoja verkkosivustoja ollaan muutenkin uudistamassa.

MaRa esittää, että talousvaliokunta selventää verkkokauppoja koskevan voimaantulosäännöksen perusteluja mietinnössään.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja

Kai Massa
lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä